

Tudomány, oktatás, közművelődés

A Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány felhívása

A História szerkesztősége fizetett hirdetésként rendszeresen közli a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány pályázati felhívásait és a nyertesek névsorát. (Előző és következő számainkból is tájékozódhatnak olvasóink az aktuális pályázatokról és nyertesekről.)

A pályázati rendszer technikai működtetését az Alapítványi Titkárság látja el. Itt lehet érdeklődni az aktuális pályázati felhívásokkal és a támogatásokkal kapcsolatban. (Címe: 1146 Budapest, Abonyi u. 10., telefon: 343 39 13 és 343 97 06.)

A PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE ALAPÍTVÁNY 2009. ÉVI DÍJAI

Húsz év után: újra kell gombolni a mellényt*

Új szövetségre van szükség politika és civil társadalom között – kezdtük a beszélgetést 20 évvel ezelőtt, 1989 nyarán meghívott barátaimmal. Kosáry Domokossal, Szentágothai Jánossal, Vásárhelyi Miklóssal, hogy az elhalálozottakat említsem elsőként. Azután a ma élők közül Csoóri Sándorral, Honti Máriával, Horn Péterrel, Király Tiborral, Konrád Györggyel, Láng Istvánnal, Manherz Károllyal, Stark Antallal. Négy programpont volt felírva a miniszter füzetébe. Első: elképzelések a magyar kultúra helyéről a jövő, feltehetően egységesülő Európában. Második: a magyar társadalom közkultúrájának emelése és europaizálása. Harmadszor: a kultúrpolitika megújítása, a proletárdiktatúra intézményrendszer-maradványainak lebontása. És – negyedik – az általános alapelv: új szövetség a politika és a civil társadalom között. Nemcsak a kultúrpolitikáról terjesztetünk elő programpontokat, hanem egy jövőbeni európai politizálás kereteiről is. Mint a szovjet világban felnőtt,

de részben Nyugat-Európában nevelkedett fiatal értelmiségi tanárember, aki most, véletlenül és feltehetően rövid időre a kulturális adminisztráció élére került. Mint olyan fiatalember, aki politikai programként a szovjet rendszer felbomlásának esetére, kevésnek találta a többpártrendszer programját. Aki a nyugat-európai többpártrendszert jobbnak tartotta a kelet-európai egypárt uralmánál, de aki kritikával nézte a nyugat-európai politikai rendszert is, mondván, hogy e többpártrendszer a fasizmus egypártrendszeré után, igaz, előrelépés, hiszen a legrosszabb demokrácia is jobb, mint a legjobb diktatúra. (Hogy régi formákkal fogalmazzunk.) De, aki előtt az új demokrácia csak a pártokrácia uralmaként jelent meg. Számomra a hanyatló weimari rendszert idézte. És ez kevés volt. Mert ebben nem kapott helyet a klasszikus európai közélet, annak fóruma, az agora. Ahol a civil és a politikus társadalom egymással találkozott. Amely agorát éppen a fasizmus semmisítette meg azáltal, hogy a fórumokat propagandafórumokká alacsonyította. És a háború után az új demokrácia a *közélet helyett a pártéletet* tette meg az egyetlen társadalmi fórumnak. Ami – láthattam személyesen közélről az 1970–1980-as években – a polgárok széles köreinek passzivitásához vezet. Ez a felfogásunk határozta meg elvárásainkat Kelet-Európa jövőjéről is.

A szovjet rendszer lazulásától azt vártuk, vártam, hogy ne egyszerűen egy párt helyébe több pártot, többpárti apparátusokat hozzon nekünk, hanem *közéletet* és annak intézményeit teremtsük meg.

Húsz évvel ezelőtt, olyan idők voltak ezek – emlékeztetnek bennünket most a médiában megkezdődött 1989-cel foglalkozó évfordulós adások –, amikor az egypárt feladta politikai monopóliumát, és tárgyalásokat kezdeményezett a többpártrendszer intézményeinek ki-

A díjkiosztás előtt. Az alapítvány kuratóriumának ülése

* A Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány díjátadásán elhangzott ünnepi elnöki beszéd szerkesztett változata.

A díjkiosztó ünnepségen

építéséről. A szintén a jövőről gondolkodó tanult társainkat aktivizálva a pártpolitikában. Új pártokról beszéltek, pártok közötti kerekasztal-tárgyalásokról. Nekünk ez kevés volt. Mi olyan politizálás megteremtéséről beszélünk, ahol a választott pártfunkcionárius, képviselő, a végrehajtó hatalom, illetve igazgatás adminisztrátora együtt dolgozik. Új civil fórumról, ahol a polgár naponta mondhatja el javaslatait. A klasszikus zsidó-keresztény kultúrkör feledett hagyományainak felújításáról. Amelyet, láthattuk Nyugat-Európában is, a világháború utáni pártpolitika szükséges rossznak, szimpatizánsokat gyűjtő „lakossági fórumoknak” tekintett csak. Az itthoni jövőről beszélve: az új közéletnek csak egyik szelete lett volna – szerintünk – a pártfórum, a pártélet. Természetesen a többpártrendszer élete. Mi úgy gondoltuk: tanult társaink túlságosan hisznek az alkotmányosság, a többpártrendszeri demokrácia és a piacgazdaság automatizmusainak erejében. És nem hitték, velünk vitatkozva, hogy a négyévenkénti választásokon túl, kell a kölcsönös odafigyelés polgár és képviselője között: kell a *civil ötlet*, a „visszacsatolás”, és kell a folyamatos *civil kontroll*.

Ezt az utóbbi, általános politikai felfogást kívántuk érvényre juttatni 1989-ben az adminisztrációba kerülve a *kultúrpolitikai váltásban*. Az oktatási reformban, külkapcsolatok átépítésében, a kultúrpolitika ellenőrző szerepének oldásában és a miniszteriális finanszírozást kiegészítő eszköz, a kultúrpolitikai csúcs-alapítvány kiépítésében. Ez határozta meg a Pro Cultura szerkezeti felépítését: a *politikai-kormányzati adminisztráció és a civil szervezetek folyamatos együttléte*. Benne a minisztérium állandó képviselője – különböző kormánykoalíciók idején folyamatosan – a tanár-, kutató-, művészársadalom képviselői. A közpénzek felett az adminisztráció rendelkezik, ők felelnek a közpénzekért, de azok hova rendelkezésre, a szétosztás módjának meghatározására *civil fórumot bízhat meg*. *Felruházhatja közpénzek feletti gazdálkodással, szervezeti autonómiát biztosítva számára*.

A politikai rendszerváltás egyik deficitjét abban látjuk ma, 2009 januárjában, mondtuk az imént, a díjkiosztó ülés előtti szokásos megbeszélésünkön, hogy nem tudtak az új pártok folyamatos párbeszédet kialakítani a társadalommal, túlságosan hisznek még mindig a négyévenkénti választások eredményeiben. Lebecsülik az emberek bizalmának, úgymond, történelmi erejét. Pedig épp a mostani pénzügyi-gazdasági helyzet rom-

lása hívja fel erre a figyelmet: ha egyszer netán bizalmi válság alakul ki a széles tömegekben és megrohanják a bankokat, akkor gazdasági válságba csaphat át a pénzügyi válság. És ha megszorításokat kell tenni az államháztartás kiadási oldalán, ami feltehetően a szegényebb rétegeket sújtja, nos, akkor lehet, hogy csak a bizalom győzheti le az emberekben az indulatokat. Amely indulatok szociális robbanásokhoz is vezethet-

nek. Az elmúlt 20 év politikai rendszere is vizsgázik ma – illetve holnap – szakítószilárdságból. Közgazdászaink mondják: a mai világválságban azok a társadalmak szenvedik el a legkisebb veszteséget, amelyek szilárd, nem eladósodott államháztartással rendelkeznek, és ahol a versenyképes munkaerő gyorsan tud váltani az elvesztett állásokból új lehetőségekre. És a magyar államháztartás eladósodott, pazarló, a munkaerő gyenge színvonalú, nem mobil. Mi attól is tartunk: nemcsak az államháztartás szenved *egyensúlyhiányban*, hanem a társadalmi közhangulat is. Telve indulatokkal, amely indulatok egy váratlan gazdasági összeomlás esetén hisztériába csaphatnak át. Mindez – a vezető politikusegyéniségek hibáin túl – *rendszerhiba* is. Mert a polgárok és politikusok között nem alakult ki a folyamatos együttgondolkodás. És gyenge a bizalom is. Mi úgy látjuk: mind az évek óta tartó politikai válságból, mind a netán mélyülő gazdasági válságból csak úgy tudunk megerősödni kimászni, ha *új típusú politizálást kezdünk*. Ahogy az új hazánk, az EU vezetői is elképzelik a jövő Európáját: *alulról felfelé szerveződő intézmények*, civilek és politikusok közös fórumait hívjuk létre. Legyenek azokon jelen egyik oldalon civilek: értelmiségiek, vállalkozók, tisztviselők, szolgáltatók stb. És legyenek jelen a másik oldalon a politikusok: parlamenti, önkormányzati választott politikusok, helyi és országos intézmények tisztviselői. Egy asztalnál. Folyamatosan beszélgetve, vitatkozva, kölcsönösen figyelve egymást. Azt mondjuk: *húsz év után újra kell gombolni a mellényt* – ahogy Deák Ferenc helyezte kilátásba 1867-ben, állítólag, a kiegyezés újragondolásának szükségességét.

Szembenézés az elmúlt 20 év hozadékával. Politikusoknak, történészeknek számba kell venniük: mit hajtott végre az új politikai elit 1990 után a politikai, szociális és gazdasági rendszerváltásból. Amely rendszerváltás a mi időrendünk szerint kezdődött 1988 májusában, felgyorsult 1989 májusában. Csak sorolom a kérdéseket, a rendszerváltásról készülő kis könyvecském kérdéseit. Miért volt képtelen az 1990-ben megválasztott új, demokratikus parlamenti politikai elit az 1989–1990-ben gyorsan és ideiglenesen megalkotott alkotmány és választójogi törvény konszolidálására és módosítására. Hisz azok csak átmeneti időszakokra, a polgári demokrácia megteremtésére voltak kitalálva 1989-ben. Ami parlament, pártrendszer, képviselő viszonyát fogalmazta meg. Ugyanígy elmaradt a már 1989-ben elkészült önkormányzati törvény újragondolása. Amely nemcsak az igazgatást decentralizálta,

hanem a civil és a politikai élet viszonyát, a közélet általános demokratizálását is célozta. Ugyanígy torzó maradt a gazdasági rendszerváltás 1988-ban megkezdett jogalkotása, hogy a szociális és kulturális rendszerváltás befejezetlenségéről ne is beszéljek. Szociális és kulturális területen 1990 után elszabadult a megalapozatlan, a kölcsönökre-adósságokra alapuló osztogatás, vagy a kultúrában az intézményi szétaprózódás, az értelmetlen „osztogatás” sajátos formája. Amely kádárista osztogató örökségre 1989–1990-ben egyszer már azt mondtuk: ilyen nem lesz újra! Hát lett. Most már látjuk. Csak 1990 után nem az egypárt vásárolta meg a nyugalmat az alaptalan osztogatásokkal, hanem a többpárt a szavazatokat. Az eredmény ugyanaz! E politika deficitjeit az elmúlt években mind hangosabban emlegettük, de amelyek tarthatatlanságát igazából most a pénzügyi és tömeglelki válság tárja elénk. És, ha el is hessegetjük magunktól e napi ügyeket, most elő-előtölulnak. A számvetésre készített *világválság kezdetén*, no meg a *húszéves számvetés* készítése közben.

Szembenézéstről beszélünk a mi életszféránkban, az értelmiségi közéletben, oktatásban, kutatásban, közművelődésben.

Szembenézés az *alaptalan elvárásokkal*, amelyekkel a magyar társadalom tekintett a *kapitalizmusra* 1990-ben. Az euroatlanti kapitalizmus, kétségtelen, teljes erejében érezte magát annak idején. Teljes erejében élt a szociális jóléti államrendszer, amely 1962 környékén épült ki, szinte egy időben, Pompidou Franciaországában, Erhard NSZK-jában (akkor még csak gazdasági csúcsmiszter) és Amerikában a Kennedy-bizottság műhelyében. Ekkor fogalmazódnak meg az állampolgár és az állam viszonyában: mit várhat el a polgár adójáért cserébe a közösségtől, az államtól? Ekkor fogalmazódik meg az alanyi jogon az államtól kapott szociális juttatások sora, nem utolsósorban a munkanélküli- és családsegítő juttatások, az egészségügyi ellátás és az iskoláztatás rendszere.

Hogyan csatlakoztunk mi ehhez a világrendszerhez 1989–1990-ben? És hogyan teljesítettünk mi e világrendszerben? Fel kell tenni ezeket a kérdéseket.

A politikai rendszerváltást taglaló könyvecskémhez olvasom az 1989–1990-es források szövegeket, szembesítem

A díjkiosztó közönsége

azokat jegyzeteimmel. Következtetésem: a magyar politikai rendszerváltás során a felszínen maradt politikus-sereg hitt abban, hogy *a politikai rendszer lecserélésével a társadalom automatikusan* olyan teljesítményekre lesz képes a munkaszervezetben, kultúrában, hogy könnyedén tagja lesz az euroatlanti termelési-kulturális közösségnek. És hitt ugyanakkor kimondatlanul is a *felvilágosult abszolutizmus* erejében: a nép nélkül is lehet a népért tenni. Nincs szükség a társadalom folyamatos együttgondolkodására. A civilek, politikusok együttműködésére. (Érdekes, hogy hol kommunista, hol polgári formában – hol a politikai jobb-, hol a politikai baloldalon – előbukkan ez az értelmiségi arroganciára épülő felfogás. Amely magát „felvilágosult abszolutizmus”-nak gondolja. Nevezni nem meri, csak gondolja. Amely a népközeli, civilbarát politikát vagy amolyan „népfrontos” taktikaként kezeli, vagy pedig populizmusról kezd hangoskodni, ha ezt az igényt felvetjük.) Nem is értették 1990-ben, amikor azt mondtuk: *a fejekben is*, nem csak a rendszerben kell változni. Régi típusú konzervatívoknak tekintettek bennünket. Ellenszenvvel hallgatták azt, amikor mondtuk: a szovjet rendszer legnagyobb hátránya nem az volt, hogy a politikai demokratizmus lehetőségét elzárta előlünk, hanem az, hogy *ellustította* a magyar – és általában a kelet-közép-európai – embert. Ha versenyképesek akarunk lenni, többet és jobban kell dolgozni. Többet kell teljesíteni az iskolában, a munkahelyen! Idegen nyelvet kell tanulni! Biztosítani kell az élethossziglani tanulást segítő közművelődési rendszert! Szervessé kell tenni a külföldi és hazai értelmiségképző intézetek kapcsolatrendszerét. El kell sajátítani a legújabb informatikai kultúrát! És mindehhez teljesítményorientált felsőoktatást. Egyúttal biztosítani kell a kisiskolák, a hátrányos helyzetű térségek gyermekeinek a felzárkózást. És így tovább és így tovább. Ha megnézik a Pro Cultura szakalapítványainak a jegyzékét – 1989 nyara és 1990 tavasza között összeállt szakalapítványi jegyzék –, ezeket a célokat találják ott. Ami viszont nincs rögzítve, az minden megszólalásunkból – így az 1995-ben létrehozott díjazási rendszerből – is kitetszik: a *teljesítményközpontúság*. Világszínvonal és lokális sajátosságok együttes figyelembevétele. Megkaptuk nemegyszer a kritikát az 1990-es években, hogy a teljesítményközpontúság egy poroszos kultúrpolitikai alapelv! Hogy idejét múlta. Olyan funkcionáriusoktól kaptuk a kritikát, akik szerették a kultúrpolitikát csinálni, de nem ismerték a világ kultúrpolitikai rendszereit. Sem a nagyon is teljesítményközpontú amerikai, angolt, sem a nyugat-európai. Nem beszélve a kínairól. – Figyeljünk oda, miről beszélnek ma vagy beszéltek tegnap közgazdász akadémikusaink. Egyik mai díjazottunkat, Kádár Bélát idézve szabadon: a magyar munkaerő versenyképessége esett a világpiacon és az oktatási rendszer fellazulásának, a követelmények, valamint a színvonal esésének tudható be gazdasági teljesítőképeségünk visszaesése. Csikós-Nagy Béla – korábbi fődíjnyertesünk – remek monográfiában mutatott rá, hogy a hedonisztikus, magát a világban igen jól érző, de munkakultúrájában ellustult európai ember a holnap Európájának hanyatlását fogja előidézni. Amit éppen ma láthatunk. Készül az Európai

Unió közös agrárpolitikájának felülvizsgálata. A legjobb magyar agrárközgazdászok következtetése: a magyar agrár-teljesítőképesség visszaesésének nem is elsősorban a rossz tulajdonváltás az oka, hanem az emberi munkaerő színvonalának a visszaesése. Horn Péter akadémikus, kuratóriumunk tagja, a magyarországi állattenyésztés vezéralakja állítja: a magyar munkaerő képtelen egy óra után koncentrálni arra, amit csinálni kellene. Mi hozzátesszük: amúgy igen jól érzi magát munkahelyen, iskolában, csak éppen dolgozni nem tanul meg. Ezek a belső erővesztések napvilágra kerültek már vitáinkon az elmúlt esztendőben, sőt a felelősség megállapítását is követelték, igaz, csendesen. Mindezt most – a 20 éves évfordulótól függetlenül – erőteljesen veti a közönség elé a világválság és a munkaerőpiac számbavétele.

A magyar politikai vezetőréteg 1990 után természetesen eleget akart tenni az elvárásoknak. A *teljesítmény nélküli jóléti intézkedéseknek a politikája* következett. Ahogy említettük: az osztogatások politikája. A valódi népközeli – civil – politika helyett. Leegyszerűsítve: nem a kádári rendszer maradványa az, hogy a politikusok ígérettek és osztogattak, hanem nagyon is a „többpárti demokrácia magyar módra” terméke. Mit javasoltak a politikának közgazdászaink? *Kölcsönöket* venni fel *külföldről*, hogy a választási ígéretéseket be lehessen, legalább részben tölteni. És javasolták: *adóztatni*. Majd jött a PPP, azaz az *állam belső eladósítása*. Különösen a kultúrpolitika szeretett ez utóbbi módszerrel élni: nem volt pénz a kasszában, hát segítségül hívta a bankszektor, amely természetesen finanszírozta a megáldott beruházásokat. Miközben az állam 20 évre vállalt garanciákat az adósságok visszafizetésére. Így azután felelőtlenül, nagyberuházások sora valósulhatott és valósul meg: és senki nem méri fel, hogy az állam érdeke és ereje arányban áll-e a vállalásokkal. A kultúrpolitikai osztogatással.

Ilyen helyzetben találta Magyarországot a világgazdasági válság. *Eladósodott állam, gyenge versenyképességű a munkaerő, a politika iránt bizalmatlan társadalom.* – Ráadásul elkényeztetve: mert az emberek azt hiszik, hogy a politika majd mindent el tud intézni. Még a teljesítmény nélküli bért is. És félt, hogy amennyiben a politika nem talál partnerre a civil társadalomban, akkor nemcsak az államháztartás szakad be, de politikailag sem lesz kézben tartható a szociális megrázkódtatás. Amelyet a válság mindenütt a világon előidéz. A magyar társadalom tehát rosszul mérte fel teljesítőképességét, hagyta, hogy a politikusok hízelegjenek neki és ígérgeessenek, ahelyett hogy szembesítették volna őket a valósággal.

Mert mi történt közben a világban?

A világban az a szociális-jóléti államtípus, amelyhez mi 1990-ben csatlakoztunk, ma alapjaiban rázkódik meg. És legjobban azokat az állampolgári közösségeket fenyegeti, ismételjük, amelyek gyenge teljesítőképességűek.

Nem lehet természetesen amelletts sem elmenni szó nélkül, ha már 1989-es elképzeléseinket vesszük számba: ma csalódottan nézünk 20 évvel ezelőtti

önértékeléseinkre is. Visszafelé. Rosszul mérte fel a magyar társadalom a maga felkészültségét, erejét. Mi magunk is, akik akkor kultúrpolitikai funkcióban voltunk, azt hittük, hogy a nyitás a világra, a szabadság, a nyugati példák megismerése jobb munkakultúrára készíti majd diákjainkat, tanárainkat, értelmiségünket. Mi a valóság? A diákjaink igen jól érzik magukat az iskolában, különösen az egyetemeken, a kollegák beszámolója szerint – és a saját tapasztalataink is erre mutatnak –, a gyengébb megoldást, a minél hosszabb diákéletet keresik, de – nehezen mondom ki: *nem tudnak rendszeresen olvasni*. Szövegértésük, ugyanazon a szakirodalmi anyagon mérve, mint 20 évvel ezelőtt, ijesztően gyenge. Ahogy a nemzetközi felmérésekben is a magyar kisdiákok igencsak rosszul szerepeltek. És nézzük az *idegennyelv-tanulást*. Annak idején azt hittük – szakalapítványokat is hívtunk életre a Pro Culturában –, hogy a nyitottság, ahogy erre utaltunk, felértékeli az idegennyelv-tudást. Most Szendrő professzor mondja: a diplomák jelentős részét azért nem lehet kiadni, mert hiányoznak a nyelvvizsgák. És ez csak a formai nyelvvizsga, ami nem azonos a nyelvtudással. És akkor nem beszélünk arról: azt reméltük, hogy egy kis nemzet értelmisége majd a világméretű lingua franca (az angol) mellett egy regionális lingua frankát (német, orosz) is bírni fog. Hát ebben is csalódtunk. De mennyi köze van e csalódáshoz az 1990 utáni politikának? Részben abban? Amikor szemrehányóan beszélünk diákjainkkal csalódásainkról, akkor megkérdezzük: vajon politikusaink – képviselőink, minisztériumi adminisztrátoraink – mennyire képesek magukat kifejezni valamelyik európai nyelven, akkor, amikor az EU tagjai vagyunk. Legalábbis, mint államszervezet? Válasz nincs... Jobb is... De folytathatnánk az elvárásokban csalódásainkat a magunk szakmájában is. Arról, hogy korábbi reményeinkkel szemben az egyetemes történelmi ismeretek mennyisége és színvonala mennyire visszaesett 1989 óta, noha éppen azt reméltük: egy világra kitérő Magyarországot történelmet tanuló értelmisége sokkal erősebben fog érdeklődni az európai és világkörnyezet iránt, mint a szovjet megszállási övezetbe bezárt fiatal értelmiségiek annak idején. Hát ez sem következett be.

Folytathatnánk az elmúlt 20 év válságjelenségeit. De ez nem mérleg. A mérlegen ugyanis helyet kérne magának a másik serpenyőben a *sok pozitív hozadék*. A középosztály egy részének integrálódása a nyugat-európai életformákba, a versenyképességhez szükséges feltételekkel – mindenekelőtt a nyelvismerettel és szorgalommal – rendelkező fiatalok kiáramlása a nemzetközi munkaerőpiacokra. És beszélhetnénk az *új regionális piacokon* számításukat megtalált északnyugat-magyarországi vagy éppen a fürdőkultúra fejlődése következtében fellendült alföldi térség igyekvő *kisvárosainak, községeinek* sikereiről. És az új típusú regionális kisvállalkozók európai szintre emelkedéséről.

De amiről feltétlenül beszélni kell: *bizonyos magatartásformákkal szakítania kell a magyarországi politizáló rétegnek*. Mind a politikusoknak, mind az értelmiségieknek. Visszanyúlni az 1989-es időszakhoz. Amikor még volt *hajlam a kooperációra a politikusok között*. (Sőt, még a

maguk hatalmát átadni készülő régi elit és az új, helyüket elfoglalni készülő politikuscsoport között is. Ehhez képest, mennyire képtelenek a demokratikusan megválasztott politikuscsoportok az együttműködésre! Még most, a világgazdasági válság idején is. Még most, a közösen kimunkált „rendszerátalakító rendszer” belső válságának idején is. A közösen elkövetett hibák korrigálása érdekében sem.) És szakítani kell az *arrogancia magatartásformájával*. A mindentudás magatartásformájával. Szakítani az előbb említett *felvilágosult abszolutizmus*, most nem éppen kommunista, de *polgári formájával*. Szakítani azzal a hittal, hogy a négyévenkénti választások megnyerése *legitimál*, igazol minden politikai tévedést és hibát. Tudomásul venni, hogy támogatást a társadalom széles köreitől csak akkor várhat el a politika, ha van benne *szolidaritás a társadalom egészével*. Amely szolidaritásra egy ilyen nemzetközi gazdasági-társadalmi válság idején olyannyira szükség van. És ezt a szolidaritást a két középosztálynak, a politiku-

si és az értelmiségi középosztálynak kell kezdenie. Visszanyúlva az 1989-es időszakhoz: *felhagyni az ábrándokkal, hogy a politikai pártrendszer megváltoztatása önmagában majd társadalmi reformokat gerjeszt!* Tudomásul venni, hogy a politikusi és értelmiségi réteg új szövetsége nélkül, az új *agora* nélkül nem fog menni. Nem lesz sikeres az elmúlt 20 év deficitjeinek korrigálása és nem lesz sikeres a még nem ismert lefolyású világválság eredményes túlélése. És az új – lehet, hogy most születő világrendbe – illeszkedésünk.

Újra kell gombolni tehát a mellényt. Az 1989–1990-ben begombolt mellényt. Figyelő szemekkel követni a világban végbemenő változásokat, az új világrend születését! Versenyképesnek lenni. És ennek érdekében új kiegyezést kell kötni a politikai osztály és a társadalom között. És ezt nekünk, értelmiségieknek kell indítványozni.

Glatz Ferenc

DÍJAZOTTAK ALAPÍTVÁNYI FŐDÍJ

KÁDÁR BÉLA

okleveles közgazdásznak, a közgazdaságtan művelésében elért kimagasló, újszerű eredményeiért, szakmai szervező tevékenységéért. Kádár Béla gazdag életpályáját a Magyar Nemzeti Banknál kezdte, majd 1958-tól különböző munkahelyeken a nemzetközi gazdasági kapcsolatokkal foglalkozott, közöttük 1972-től 1988-ig a Világgazdasági Kutatóintézetben.

1988–1990-ben az Országos Tervhivatal

Tervgazdasági Intézetének igazgatója, majd 1990–1994-ben nemzetközi kapcsolatok minisztere. Számos szakmai megbízásnak tett eleget, közöttük kiemelkedő, hogy 1990-től a Magyar Közgazdasági Társaság alelnöke, majd elnöke a közelmúltig. Több külföldi egyetem vendégprofesszora és nemzetközileg is elismert tudományos mű szerzője, akadémikus. Az utóbbi időben több figyelmet felkeltő cikkben elemezte nemzetgazdaságunkat, amelyekben felhívja a figyelmet fejlődésünk dualista módjára, a nagyvállalatok és kisvállalkozások, nagy- és kistérségek, lakossági csoportok közötti növekvő szakadékokra, továbbá megállapítja, hogy átalakulásunk tartós hatású negatívuma a humán erőforrás romlása.

SZOKOLAY SÁNDOR

zeneszerzőnek, nemzetközi elismerést is kiváltó, egyedülálló alkotó művészetéért.

Szokolay Sándor tanulmányai befejezését követően a Magyar Rádió zenei szerkesztője lett, 1966-tól a Zene-művészeti Főiskola oktatója, egyetemi tanára 1994-ig, nyugdíjba vonulásáig. Közben több mint egy évtizedig ellátta az MTV zenei lektori teendőit és számtalan közéleti tisztséget töltött be. 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Hazánk legsikeresebb zeneszerzője.

A kortárs művészekre nem mindig jellemző módon Szokolay Sándor alkotásai hazánkban és külföldön egyaránt közkinccsé váltak. Gyorsan ismertté lettek operái, mint pl. a „Vérnász”, a „Hamlet”, a „Sámson”, az „Ecce homo”, a „Margit” vagy a „Szávitri”. Termékenyen ontotta oratórikus műveit, verseny- és zenekari műveit. Írt dalokat, kórusműveket, kamaraműveket, szonátákat, vonósnégyest, szólóművet.

Nagy örömeinkre szolgál, hogy egy ideig alapítványunk munkájában is tevékeny részt vállalt.

